

Kdo v ČR bude mít nárok na dřívější důchod v plné výši: desetitisíce až statisíce lidí

- CZ24 News | 27. prosince 2023

ČESKO: Ministerstvo zdravotnictví počítá rovnici, která může z trhu předčasně odvést další desetitisíce či teoreticky i statisíce lidí. S přelomem roku má dokončit analýzu, která určí, které profese budou mít nárok na dřívější odchod do důchodu. To není to samé, jako předčasný důchod, těmto lidem v náročných profesích se totiž nebude za předčasný odchod nic strhávat. Měli by mít navíc možnost odejít až o pět let dřív. Pro jejich zaměstnavatele to bude naopak znamenat náklady navíc. Ti tak pochopitelně doufají v co nejužší definici, naproti tomu odbory dlouhodobě mluví až o téměř půl milionu lidí.

S přelomem roku má přijít podle dřívějších plánů ministerstva práce na řadu návrh dalšího ze střípků důchodové reformy. Seznam profesí, které mají kvůli svým náročným podmínkám dostat dřívější „propustku“ do důchodu, aniž by kvůli tomu tratile, má ministerstvo práce představit v nejbližších týdnech. Na vládu by se pak měl návrh dostat v prvních měsících příštího roku a během legislativního procesu by pak mohl doputovat do návrhu reformy penzí, kterou nedávno představil ministr práce Marian Jurečka (KDU-ČSL). Opoždění této části reformy ministr zdůvodňuje právě potřebou důkladné analýzy, kvůli které by celková reforma zbytečně „čekala“.

Výčet náročných profesí má podle dřívějších informací vycházet z výsledků analýzy o invaliditě a pracovní neschopnosti za posledních deset let. Zákonná pravidla pro dřívější penzi by pak měla být stejná, jako mají už teď záchranáři a podnikoví hasiči. Podle údajů sociální správy se invalidní důchod přiznává nejčastěji kvůli pohybovým a duševním nemocem i nádorovým onemocněním a loni víc než čtvrtina z celkového počtu dnů na nemocenské v Česku připadla na pohybové choroby.

Ve hře tak zůstávají potenciálně i statisíce lidí v takzvaných rizikových profesích, na které se mají vztahovat zvláštní pravidla. Stejně jako na jejich zaměstnavatele. A to je právě jádrem nesnadného sporu o to, kdo se má do této kategorie zařadit. Pro zaměstnavatele to totiž má znamenat placení vyššího zdravotního pojištění, pro zaměstnance zase možnost odejít bez penalizace výrazně dříve do důchodu, až o pět let, s čímž se však pojí také potenciálně velký výpadek pracovní síly. Ministr práce Marian Jurečka už na jaře tvrdil, že by se však po revizi výčtu rizikových povolání neměly dřívější odchody týkat statisíců, ale ani desetitisíců lidí.

Konkrétně však zatím jasno není a potenciálně by podle dřívějších dat mohlo jít i o více než 400 tisíc lidí, kteří mají spadat do třetí a čtvrté kategorie povolání podle zákona o ochraně veřejného zdraví. Zatímco ve čtvrté kategorii, která značí nepříznivý vliv na zdraví i přes využívání ochranných prostředků či technologií, se mají podle dřívějších odhadů pohybovat tisíce lidí, v případě třetí kategorie objem značně narůstá o další statisíce. Posuzuje se 13 faktorů. Patří mezi ně prach, chemické látky, hluk, vibrace, neionizující záření, teplo, chlad, biologičtí činitelé a zvýšený tlak vzduchu. Roli hraje také zátěž fyzická, psychická, zraková a pracovní poloha. Podle webu ministerstva práce má jít v konečném důsledku o osoby, u nichž „nelze vliv rizik eliminovat ochrannými pomůckami“.

S těmito kategoriemi přitom pracovala už důchodová komise z minulého volebního období, podle nich bylo v roce 2017 ve čtvrté kategorii 13 304 lidí, z nich 4000 nad 50 let. Pracovali třeba jako obsluha důlních zařízení, řezači plamenem, svářeči, slévači, brusiči, kamnáři či zedníci. Do třetí kategorie spadalo 416 600 pracovníků, a to třeba obsluha zařízení na zpracování kovů, specializované zdravotní sestry či montážní dělníci. Víc než 50 let mělo přes 140 000 z nich.

Odbory požadují, aby se možnost dřívějšího důchodu bez krácení částky týkala všech pracovníků v takzvané čtvrté i třetí kategorii. Zaměstnavatelé naopak usilují o užší vymezení. U zaměstnanců, kteří budou mít na předčasnou penzi nárok, budou muset platit vyšší důchodové pojištění a to o 5 %. Poukazují také na to, že vysoký počet dřívějších penzí by znamenal další výpadek pracovních sil tam, kde už nyní lidé chybí. Změny by měly začít platit podle plánu v roce 2025.

Ministerstvo práce předložilo v polovině listopadu návrh novely s reformními změnami penzí. Podle ministra práce Mariana Jurečky (KDU-ČSL) by se úprava dřívějších důchodů náročných profesí mohla do zákona doplnit příští rok při projednávání ve sněmovně. Podle [důchodové ročenky](#) sociální správa loni přiznala nově invalidní důchod zhruba 26 200 lidí nad 20 let. Nejčastěji ho dostali kvůli nemocem svalové a kosterní soustavy a pojivové tkáně, duševním poruchám a nádorům. V minulých letech mezi hlavními příčinami invalidity byly i nemoci oběhové soustavy.

Sociální správa [evidovala](#) loni téměř 3,44 milionu ukončených případů pracovní neschopnosti. Nejvíce dnů lidé prostonali s pohybovými nemocemi, a to zhruba 25,2 milionu. Z toho téměř 15,3 milionu dnů byli mimo práci kvůli nemocem páteře. Na pohybové choroby tak připadlo téměř 28 procent z celkového počtu dnů na nemocenské v Česku. Pracovní neschopnost kvůli pohybovým potížím trvala průměrně 65 dnů. U duševních nemocí to bylo v průměru 85 dnů, u ischemické choroby srdeční 114 dnů, u cévních mozkových nemocí 155 dnů a u rakoviny 175 dnů.

[ZDROJ](#)